

Sieć Bibliotek Austriackich w Europie i w Polsce – międzynarodowa współpraca kulturalna bibliotekarzy

Słowa kluczowe: Biblioteki Austriackie, współpraca biblioteczna

Abstrakt: W artykule przedstawiono cele funkcjonowania Bibliotek Austriackich, zasady funkcjonowania oraz zakres usług, jakie oferują. Opisana została współpraca między Bibliotekami Austriackimi, która obejmuje przekazywanie przez Austrię publikacji, wspieranie inicjatyw ośrodków lokalnych dotyczących prezentacji austriackiej sztuki, kultury, myśli i tradycji, a także nauczanie języka niemieckiego i organizowanie egzaminów Österreichisches Sprachdiplom Deutsch. Artykuł podaje również rozwiązania dla usprawnienia współpracy między Bibliotekami Austriackimi.

Keywords: Austrian Libraries, library cooperation

Abstract: The paper presents aims, functioning rules and service range of the Austrian libraries. The author describes the cooperation between Austrian libraries, which includes: Austria's publishing donations, supporting local centers presenting Austrian art, culture, philosophy, and traditions as well teaching German and organizing Österreichisches Sprachdiplom Deutsch examinations. The article also includes proposals for the improvement of cooperation between Austrian libraries.

Jednym z ciekawszych projektów instytucji kulturalnych w Europie jest sieć Bibliotek Austriackich. Takie sieci bibliotek zakładali na całym świecie Francuzi, Brytyjczycy, Amerykanie oraz Niemcy. Od ponad siedemdziesięciu lat w Polsce obecna jest brytyjska instytucja kulturalna British Council promująca język angielski i kulturę Wielkiej Brytanii. W ośmiu miastach w Polsce działa sieć bibliotek brytyjskich pod patronatem uniwersytetów i we współpracy z British Council. Pierwsza biblioteka British Council w Polsce powstała w 1946 r. w Warszawie, w 1959 r. utworzono bibliotekę British Council w Krakowie, a po ponad 25 latach – w 1985 r. rozpoczęła działalność biblioteka we Wrocławiu, potem w Poznaniu i Gdańsku [16, s. 17]. Podobną działalność rozpoczęły w Polsce w latach dziewięćdziesiątych biblioteki niemieckie Instytutu Goethego; w 1990 r. w Warszawie, w 1991 r. w Krakowie oraz liczne czytelnie niemieckie: w Szczecinie, Wrocławiu, Poznaniu i Katowicach [14, s. 77-79]. To, co sprawia, że pomysł stworzenia sieci Bibliotek Austriackich jest

taki nadzwyczajny, to okoliczności, że Austria jest krajem stosunkowo niewielkim, którego językiem urzędowym jest równocześnie język dużo większego sąsiada – Niemiec, a narody niegdyś żyjące w ramach dawnej Monarchii Habsburskiej tworzą teraz samodzielne państwa.

Austria szybko zareagowała na zmiany w Europie w latach osiemdziesiątych i tuż po upadku Żelaznej Kurtyny zaczęła promować swoją kulturę a zwłaszcza literaturę wśród mieszkańców tej „nowej” Europy [2, s. 47]. Biblioteki Austriackie – Österreich-Bibliotheken to zjawisko stosunkowo młode w życiu kulturalnym Polski i Europy. Sieć tych bibliotek można porównywać do sieci niemieckich bibliotek Instytutu Goethego, jednak w obu przypadkach różny jest adresat. Biblioteki Austriackie powstawały wyłącznie w krajach byłego bloku komunistycznego: od Pilzna do Ałma Aty w Kazachstanie, od Sankt Petersburga do Bitoli w Macedonii. Wyjątkami są tu biblioteki we włoskich miastach Trydent i Udine. Pomysłodawcą utworzenia sieci Bibliotek Austriackich w Europie był zmarły w 1998 r. wybitny przedstawiciel życia duchowego Austrii, pisarz i wielki przyjaciel Polski profesor Wolfgang Kraus. Był on założycielem i długoletnim prezesem Austriackiego Towarzystwa Literackiego. Uważał, że intelektualiści z krajów Europy Wschodniej i Zachodniej najlepiej będą mogli się zrozumieć czytając te same książki. Stąd idea utworzenia w Europie bibliotek austriackich, które miały być platformą porozumienia między narodami [5, s. 5]. Dzięki pomysłowi Wolfganga Krausa i przy poparciu Bernarda Stillfrieda z Austriackiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych do dziś powstało w Europie już 55 Bibliotek Austriackich w ponad 25 krajach [8].

Pierwsza na świecie Biblioteka Austriacka powstała w Krakowie w 1986 r. Następną była biblioteka utworzona w 1989 r. w Udine na północy Włoch. Po upadku Muru Berlińskiego Biblioteki Austriackie zaczęły powstawać i rozwijać się dynamicznie w krajach byłego obozu socjalistycznego, gdzie dotychczas literatura austriacka nie docierała w takim zakresie jak do pozostałych krajów europejskich, najpierw w krajach dawnej Monarchii Habsburskiej, a potem aż po dalekie strony – w Kazachstanie czy nawet Izraelu [7]. W 1990 r. powstały biblioteki w Bratysławie i Brnie (w byłej Czechosłowacji), Mariborze w Słowenii i jako druga w Polsce – Biblioteka Austriacka w Poznaniu. Corocznie tworzone po kilka Bibliotek Austriackich. Wiele z nich, bo aż 10 powstało w 1992 r., ostatnią jest biblioteka utworzona w 2010 r. w Jassach – stolicy rumuńskiej Mołdawii. Najwięcej – aż 7 Bibliotek Austriackich znajduje się na terenie Republiki Czeskiej. W Polsce działa 6 Bibliotek, na Ukrainie jest ich 5, a na Węgrzech i w Rosji po 4. W 14 krajach założono po jednej Bibliotece. To zrozumiałe, że tworzone je początkowo przede wszystkim na obszarze Europy Środkowej, Wschodniej i Południowo-Wschodniej, a więc tam, gdzie sięgały ślady dawnej Monarchii Habsburskiej. Biblioteki Austriackie powstawały najczęściej przy uniwersytetach (tych jest 32) lub przy kolegiach językowych, bibliotekach publicznych czy innych ośrodkach kultury [8]. Miały na celu stworzyć możliwość zapoznania czytelników i odbiorców kultury w krajach goszczących z dorobkiem naukowym i literaturą Austrii. Strona austriacka zobowiązała się ofiarowywać książki

i prasę, natomiast placówki mieszczące Biblioteki Austriackie (uniwersytety, biblioteki publiczne, ośrodki kultury) miały ze swej strony zapewniać infrastrukturę i fachowy personel [20]. Zakup książek dla Bibliotek Austriackich jest finansowany przez BMeiA – Bundesministerium für europäische und international Angelegenheiten (Ministerstwo do Spraw Europejskich i Międzynarodowych, do 2007 r. pod nazwą Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, Kulturpolitische Sektion – Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Sekcja Polityki Kulturalnej).

Zbiory poszczególnych Bibliotek Austriackich nie są identyczne we wszystkich placówkach. Biblioteki mają wprawdzie ten sam księgozbiór prezencyjny, gdyż każda otrzymała na początku taki sam zestaw publikacji – 3,5 tys. woluminów [13], jednak dopasowując się do oczekiwań swoich czytelników poszczególne instytucje wypracowały swój indywidualny profil odróżniający je od innych. Księgozbiór udostępniany jest studentom i pracownikom naukowym oraz wszystkim zainteresowanym austriacką literaturą, kulturą, historią i współczesną Austrią.

Biblioteki Austriackie to nie tylko miejsce, gdzie można czytać i wypożyczać książki czy zapoznać się z bieżącą prasą austriacką. Odbywają się w nich również odczyty, wykłady, wystawy, koncerty a nawet nieduże przedstawienia teatralne. Poza tym w 36 bibliotekach regularnie organizowane są konwersatoria językowe, pokazy i lekcje biblioteczne, przyciągające potencjalnych czytelników. Mają one za zadanie służyć szerokim kręgom odbiorców rozpowszechniając wśród nich wiedzę o historii i współczesnym życiu Austrii. Współpraca Bibliotek Austriackich z BMeiA dotyczy więc nie tylko ich jednostronnego zaopatrywania w książki o Austrii, ale także finansowania imprez kulturalnych, wspierania ośrodków lokalnych w ich inicjatywach dotyczących prezentacji austriackiej sztuki, kultury, myśli i tradycji, a także nauczania języka niemieckiego i organizowania egzaminów Österreichisches SprachDiplom (państwowy wielostopniowy egzamin organizowany w 36 krajach świata).

Działalność Bibliotek Austriackich nie ogranicza się tylko do samego udostępniania literatury czytelnikom i organizowania imprez promujących kulturę Austrii. Z inicjatywy Christine Dollinger, od 2001 r. kierującej referatem do spraw Bibliotek Austriackich za granicą, powstał pomysł, by Biblioteki Austriackie w Europie tak różniące się między sobą organizacyjnie a jednak prowadzące podobną działalność, połączyć w ścisłą sieć instytucji współpracujących również w dziedzinie naukowej [20]. Obecnie, zgodnie z tendencją by biblioteki stawały się centrami informacji, nauki i kultury wykorzystującymi możliwości połączeń sieciowych z całym światem, również Biblioteki Austriackie korzystają z takiej platformy, którą jest www.oesterreich-bibliotheken.at. Na tej stronie administrowanej przez Sekcję kulturalną Ministerstwa (BMeiA) użytkownicy zainteresowani historią i działalnością wszystkich Bibliotek Austriackich na świecie mogą znaleźć wiele ważnych informacji. Są tam wymienione chronologicznie według daty utworzenia wszystkie istniejące Biblioteki Austriackie oraz znajduje się lista tych bibliotek uszeregowana według państw. Podane są dokładne adresy, nazwiska i kontakt mailowy do osób odpowiedzialnych za funkcjonowanie danej biblioteki, krótka historia powstania

i charakterystyka księgozbioru każdej placówki. Jest także informacja o jubileuszach Bibliotek Austriackich, organizowanych seminariach i konferencjach, a także adresy kontaktowe najważniejszych bibliotek i innych zagranicznych centrów kultury austriackiej na świecie. Portal podaje dokładne, aktualizowane raz w roku, dane o wielkości księgozbiorów poszczególnych bibliotek, o ich profilu, o prowadzonej przez poszczególne europejskie biblioteki działalności kulturalnej popularyzującej literaturę, sztukę i historię Austrii [8]. Dzięki takiemu połączeniu sieciowemu poszczególne Biblioteki Austriackie mogą zapoznać się z ofertą innych ośrodków, przedstawiać swoje osiągnięcia, zapraszać na organizowane wystawy, konferencje, odczyty, proponować dublety książkowe na wymianę z innymi instytucjami. Strona ma służyć do porozumiewania się z BMeiA, a pozwalając na wymianę doświadczeń i dzielenie się pomysłami – ułatwieniu pracy bibliotekarzom.

Corocznie Biblioteki Austriackie wysyłają do BMeiA sprawozdania z aktualnej działalności. W Sekcji Kulturalnej Ministerstwa są one analizowane, porównywane między sobą w celu nie tylko aktualizacji danych, ale i stworzenia lepszych możliwości wzbogacania oferty poszczególnych placówek.

Opiekę nad Bibliotekami Austriackimi w krajach goszczących sprawują konsulatory austriackie i Fora Kultury Austriackiej (Österreichisches Kulturforum). Bibliotekarze pracujący w Bibliotekach Austriackich, a często są to germaniści, mogą liczyć na wsparcie merytoryczne i pomoc lektorów z Austrii zatrudnionych na tamtejszych uczelniach. W Austrii funkcjonowanie Bibliotek Austriackich koordynuje BMeiA Referat V.2.d, czyli sekcja kulturalna, która odpowiada za rozwój tej sieci, wzbogacanie i rozszerzanie propozycji działania, koordynuje i stwarza możliwości lepszej współpracy poszczególnych bibliotek, aktualizuje i wzbogaca księgozbiory oraz odpowiada za sprawy finansowe i administracyjne. Przyznając stypendia bibliotekarzom Bibliotek Austriackich stwarza im okazję dalszego kształcenia, poznawania rynku wydawniczego Austrii oraz nawiązywania kontaktów personalnych z pracownikami instytucji kulturalnych i naukowych Austrii, a także do spotkań i wymiany doświadczeń z bibliotekarzami innych zagranicznych Bibliotek Austriackich [17, s. 385]. I tak dzięki wspólnym seminariom, konferencjom oraz spotkaniom w Austrii poznają się odpowiedzialni za Biblioteki Austriackie bibliotekarze np. Łotewscy z pracującymi w odległej Mołdawii, Włosi z Udine z bibliotekarzami z Kazachstanu. Te spotkania owocują współpracą naukową, wydawniczą, ale i nawiązanymi przyjaźniami także w życiu pozazawodowym.

Takimi cyklicznymi spotkaniami będącymi inicjatywą Bibliotek Austriackich, odbywającymi się dwa razy w roku, są dziesięciodniowe seminaria w Klosterneuburg koło Wiednia, organizowane w imieniu BMeiA w czerwcu i wrześniu już od 1997 r. Seminaria te odbywają się pod kierownictwem Ilony Sławinski, najpierw przez założony w 1958 r. Instytut Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej – Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut, który po niemal pięćdziesięciu latach działania został rozwiązany, następnie przez nowo utworzone Zentrum Ost-/Südosteuropa – Centrum Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej, a od 2007 r.

przy dodatkowym wsparciu Akademii Dolnej Austrii – Niederösterreichische Landesakademie [28]. Celem spotkań jest wzbogacanie wiedzy o Austrii i jej literaturze wśród bibliotekarzy opiekujących się Bibliotekami Austriackimi i wśród naukowców zajmujących się tematyką austriacką. Wykłady o literaturze austriackiej, historii i kulturze prowadzą uznani profesorowie i naukowcy z uniwersytetów austriackich. Długoletnim dyrektorem programowym seminariów i jednym z wykładowców jest Joseph Peter Strelka, który od dziesięcioleci organizował międzynarodowe sympozja na uniwersytetach amerykańskich [15]. Zawsze podczas takiego seminarium odbywają się spotkania z przedstawicielami BMeiA, na których bibliotekarze przedstawiają swoje osiągnięcia i dyskutują o problemach w pracy Bibliotek Austriackich. Oprócz wykładów w programie seminarium przewidziane są wspólne wyjścia do instytucji naukowych i kulturalnych, do teatrów, muzeów, na wystawy czasowe, związane tematycznie z tytułem seminarium w danym roku. Dzięki tym spotkaniom ich uczestnicy – a są to germaniści, tłumacze, historycy, pracownicy uniwersytetów i akademii nauk oraz bibliotekarze z różnych krajów Europy, nawiązują współpracę, wymieniają doświadczenia, dzielą się pomysłami. Co dwa lata (od 1950 r.) w Austrii odbywa się międzynarodowa konferencja bibliotekarzy (VÖB Österreichischer Bibliothekartag), podczas której również uczestnicy seminarium, tj. bibliotekarze Bibliotek Austriackich, mogą brać udział w wybranych spotkaniach, wykładach i dyskusjach. Służy to nie tylko poszerzaniu wiedzy bibliotekarskiej i znajomości literatury austriackiej, ale też sprzyja nawiązaniu kontaktów międzynarodowych między bibliotekarzami różnych bibliotek.

Pierwsza Biblioteka Austriacka w Polsce, powołana przez austriackie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, została otwarta 27 listopada 1986 r. w Krakowie na podstawie umowy Uniwersytetu Jagiellońskiego z rządem Republiki Austrii. Porozumienie to zakładało, że rząd austriacki będzie przekazywał w darze (jako wieczysty depozyt) wydane w Austrii książki i czasopisma, Biblioteka Jagiellońska natomiast odda do dyspozycji lokal, wyposażenie i opłaci fachowy personel. Czytelnia Austriacka, przemianowana później na Bibliotekę Austriacką, początkowo dzieliła salę z Czytelnią Profesorską Biblioteki Jagiellońskiej, potem dwukrotnie przeprowadzała się do osobnych lokali. Po rozbudowie w 2001 r. Biblioteka Jagiellońska powróciła do głównego gmachu Jagiellonki stając się autonomiczną częścią Czytelni Europejskiej Biblioteki Jagiellońskiej. Biblioteka Austriacka ma w swoim założeniu przede wszystkim pomagać pracownikom i studentom Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz innych uczelni dostarczając im materiałów do pracy naukowej. Obecnie księgozbiór Biblioteki Austriackiej liczy ponad 8,6 tys. woluminów druków zwartych, do tego dochodzą czasopisma, kasety audio, video, DVD i CD. Księgozbiór ma charakter naukowy, służąc przede wszystkim studentom germanistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, nauczycielom oraz pracownikom naukowym (głównie germanistyki, historii i historii sztuki). W dużej mierze reprezentuje on dyscypliny humanistyczne. Gromadzone są dzieła w języku niemieckim wydane w Austrii, głównie z zakresu filozofii, historii, literatury austriackiej, językoznawstwa, historii sztuki, geografii.

Zasadniczy profil księgozbioru Biblioteki powstał w zgodzie z zapotrzebowaniem czytelników i składają się na niego: beletrystyka, historia i geografia Austrii, opracowania naukowe dotyczące literatury pięknej, a także filozofia i kultura austriacka. O zawartości księgozbiorów informują katalogi: alfabetyczny i systematyczny. Rozpoczęto prace nad katalogowaniem komputerowym w systemie Virtua/VTLS przyjętym przez Bibliotekę Jagiellońską. Biblioteka Austriacka w Krakowie, w odróżnieniu od pozostałych, z racji niewystarczających warunków lokalowych, od początku swojego istnienia skoncentrowana była wyłącznie na działalności czysto bibliotecznej. Wszelkie imprezy kulturalne a także kursy języka niemieckiego organizowane były przez Konsulat Generalny Republiki Austrii w Krakowie, a obecnie przez Instytut Austriacki w Krakowie i Austriackie Forum Kultury. W Polsce Biblioteka Austriacka podlega Austriackiemu Forum Kultury w Krakowie. Program doskonalenia pracujących w Bibliotece Austriackiej bibliotekarzy koordynuje Austriackie Towarzystwo Literackie – Österreichische Gesellschaft für Literatur w Wiedniu.

Drugą po krakowskiej Bibliotece Austriackiej, która powstała w Polsce, była Biblioteka i Czytelnia Austriacka w Poznaniu. Ze wspólnej inicjatywy austriackiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Instytutu Kultury Austriackiej oraz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza utworzono w 1990 r. samodzielną pozawydziałową jednostkę podległą organizacyjnie bezpośrednio rektorowi [6, s. 65]. W sprawach programowych nadzór i opiekę nad poznańską Biblioteką Austriacką sprawuje Instytut Kultury Austriackiej w Warszawie. Liczący ponad 8 tys. woluminów księgozbiór jest darem Republiki Austrii. Główny profil Biblioteki tworzą wydawnictwa z zakresu nauk humanistycznych, literatury austriackiej oraz wydawnictwa ekonomiczno-prawne i judaica. Oprócz zbiorów książkowych Biblioteka udostępnia czytelnikom również czasopisma i gazety austriackie, nagrania dźwiękowe i filmy na płytach CD, kasetach audio i video. Księgozbiór Biblioteki częściowo (ok. 25%) jest już skatalogowany w systemie Horizon. Od stycznia 1999 r. Biblioteka Austriacka w Poznaniu nosi nazwę Biblioteki Austriackiego Ośrodka Kultury Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Od samego początku współpracuje z Zakładem Literatury Austriackiej w Instytucie Germanistyki Uniwersytetu oraz z innymi placówkami o podobnym profilu działalności w kraju i zagranicą, w tym m.in. z Austriackim Forum Kultury w Warszawie czy Austriackim Towarzystwem Literackim w Wiedniu. Od 1999 r. przy ich współudziale i wsparciu finansowym wydawana jest seria *Kolekcja Czytelni Austriackiej* stanowiąca tłumaczenie austriackiej literatury pięknej na język polski. Wieczory autorskie organizowane są we współpracy z Bibliotekami Austriackimi w Warszawie i Poznaniu, Instytutami Germanistyki uniwersytetów w Bydgoszczy, Gdańsku, Łodzi, Lublinie, Olsztynie, Poznaniu, Szczecinie, Toruniu i Warszawie, a także z polskimi wydawnictwami oraz czasopismami literackimi i kulturoznawczymi. Z inicjatywy Austriackiego Forum Kultury w Warszawie, Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz poznańskiej Biblioteki Austriackiej w 2007 r. odbyło się w Poznaniu

symposium „Die Architektur der Weiblichkeit” [9], a w 2008 r. zorganizowano międzynarodową konferencję „Die Konstruktion(en) des Ich in der zeitgenössischen österreichischen Literatur” [10]. Dzięki współpracy z różnymi instytucjami krajowymi i austriackimi w poznańskiej Bibliotece Austriackiej odbywają się wykłady, wieczory literackie z zaproszonymi pisarzami i poetami austriackimi, wystawy, projekcje filmowe w oryginalnej wersji językowej, spektakle teatralne, przeglądy fotografii. Oprócz tej typowo kulturalnej działalności Biblioteka organizuje także konkursy wiedzy o Austrii oraz prezentacje dla uczniów szkół średnich i studentów wyższych uczelni. Propaguje również wiedzę o turystycznych regionach Austrii. Corocznie na wiosnę organizowane są też „Dni Kultury Austriackiej” z bardzo bogatym programem, w skład którego wchodzi: prelekcje na temat sztuki austriackiej, wernisaże, koncerty muzyki kameralnej, wystawy nowości wydawniczych, fotografii z Wiednia, przejażdżki fiakrem wokół Starego Rynku, degustacje kawy i specjalności kuchni austriackiej, konkursy wiedzy o Austrii. Przygotowanie tak różnorodnego i obszernego programu jest możliwe dzięki pomocy i przy współpracy licznych instytucji (m.in. Instytutu Kultury Austriackiej w Warszawie, Urzędu Miejskiego i Wojewódzkiego w Poznaniu, Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego, Muzeum Narodowego, Teatru Polskiego, Filharmonii Poznańskiej, Biblioteki Uniwersyteckiej) [21, s. 31-32; 22, s. 19]. Ponadto odbywają się imprezy cykliczne, które weszły już do stałego programu kulturalnego Poznania oraz wykłady przeznaczone dla wszystkich zainteresowanych [23, s. 26]. Działalność dydaktyczna Biblioteki Austriackiej obejmuje kursy języka niemieckiego, a dzięki uzyskanej w 2002 r. w Wiedniu licencji przeprowadzane są tu egzaminy Österreichisches Sprachdiplom. Biblioteka dostępna jest dla każdego, służy społeczności akademickiej, jak również mieszkańcom miasta i regionu. Pracujący w niej bibliotekarze mogą korzystać z corocznych stypendiów na dokończenie oraz na uczestnictwo w seminariach i konferencjach w Austrii. Za koordynację i finansowanie tego programu odpowiedzialne jest Austriackie Towarzystwo Literackie w Wiedniu.

Biblioteka Austriacka we Wrocławiu, otwarta w 1992 r., mieści się w gmachu głównym Uniwersytetu Wrocławskiego i organizacyjnie podlega Bibliotece Uniwersyteckiej. Finansowany w znacznej części przez stronę austriacką księgozbiór Biblioteki, liczący ponad 8 tys. woluminów, przeznaczony jest dla szerokiego grona odbiorców zainteresowanych tematyką austriacką. Najmłodsi czytelnicy mogą skorzystać z bogatej oferty literatury dla dzieci i młodzieży, użytkownikom dorosłym zaś oferowana jest literatura fachowa ze wszystkich dziedzin wiedzy: literaturoznawstwa, językoznawstwa, komunikacji międzykulturowej, polityki i historii, prawa, psychologii, geografii, sztuki, filmu, teatru, filozofii, socjologii oraz literatura piękna. W Bibliotece dostępne są bibliografie, encyklopedie i leksykony, słowniki, kasety magnetofonowe, kasety video oraz płyty CD i DVD. Jako główny profil zbiorów wrocławskiej Biblioteki Austriackiej można uznać publikacje z dziedziny historii i literatury Austrii, literaturoznawstwo, językoznawstwo oraz literaturę dla dzieci i młodzieży. Książki są częściowo skatalogowane w systemie Virtua VTLS

i dostępne online. Ponadto księgozbiór ujęty jest w katalogu alfabetycznym, rzeczowym i przedmiotowym. Wrocławska Biblioteka Austriacka, oprócz udostępniania literatury zainteresowanym czytelnikom, organizuje liczne imprezy kulturalne, współorganizuje Międzynarodowy Festiwal Muzyki Wiedeńskiej oraz prowadzi szeroko zakrojoną działalność publicystyczną. Pod patronatem Austriackiego Konsulatu Generalnego w Krakowie i Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu współwydaje serię książkową *Biblioteka Austriacka*, w której ukazują się m.in. tłumaczenia utworów poetów i pisarzy austriackich na język polski. Biblioteka spełnia też funkcję popularyzatorską organizując seminaria literackie dla młodzieży szkolnej z cyklu „Spotkania z Austrią” oraz konkursy wiedzy o Austrii. We współpracy z innymi ośrodkami kultury, Instytutem Germanistyki Uniwersytetu Wrocławskiego, Wydawnictwem ATUT, Związkiem Nauczycielstwa Polskiego i innymi organizowane są liczne imprezy, które odbywają się nie tylko we Wrocławiu, ale i w regionie dolnośląskim. Są to spotkania z pisarzami, koncerty, wystawy, projekcje video, wieczory literackie, wykłady, seminaria i konferencje. Lista instytucji i organizacji, z którymi współpracuje lub współpracowała wrocławska Biblioteka Austriacka jest bardzo długa. To między innymi: Austriacki Konsulat Generalny w Krakowie i we Wrocławiu, Akademia Muzyczna, Papieski Fakultet Teologiczny, Ośrodek Kultury Niderlandzkiej, Instytuty Filologii Polskiej, Słowiańskiej, Germańskiej, Rotary Club Wrocław, Klub Literatury i Muzyki, Stowarzyszenie Pisarzy Polskich, Polskie Stowarzyszenie Jazzowe, Nauczycielskie Kolegia Języków Obcych we Wrocławiu, Legnicy, Kaliszu, Jeleniej Górze, Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce, Związek Polskich Artystów Fotografików, Kulturwege – Verein für Kulturelle Aktivitäten, Fundacja Edukacji Międzynarodowej, Polskie Radio Wrocław, Telewizja Wrocław a także galerie, ośrodki i centra kultury, szkoły podstawowe, gimnazjalne i średnie we Wrocławiu i innych miastach Dolnego Śląska [4, s. 52-54]. W Polsce pieczę nad Biblioteką sprawuje Austriackie Forum Kultury w Krakowie. Ze strony austriackiej za przydział stypendiów na dalsze kształcenie bibliotekarzy odpowiada Austriackie Towarzystwo Literackie w Wiedniu.

Podczas gdy Biblioteki Austriackie w Krakowie, Poznaniu i Wrocławiu powstały przy uniwersytetach, Biblioteka Austriacka w Przemyślu lokalowo i organizacyjnie podporządkowana jest Nauczycielskiemu Kolegium Języków Obcych i jest biblioteką publiczną, ofiarowaną i w całości finansowaną przez Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur (Ministerstwo Edukacji, Kultury i Sztuki) Republiki Austrii. Założona została w 1991 r., zaś uroczyste otwarcie nastąpiło w 1992 r. Inicjatywa austriacka spotkała się z dużym zainteresowaniem u Przemysłan. Tu, w dawnej Galicji publikacje dotyczące Monarchii Habsburskiej, historii, polityki i życia kulturalnego dawnej i współczesnej Austrii znalazły wielu czytelników. Biblioteka Austriacka dostępna jest dla studentów i wykładowców Kolegium a także wszystkich mieszkańców Przemyśla. Księgozbiór obejmuje około 5,6 tys. pozycji z takich dziedzin jak: historia literatury, historia powszechna, polityka, prawo, ekonomia, gospodarka, socjologia, filozofia, religia, literatura dziecięca

i młodzieżowa, biografie, historia Żydów, Unia Europejska. Biblioteka Austriacka posiada w swych zasobach encyklopedie, słowniki i leksykony a także materiały krajoznawcze, wykorzystywane jako pomoce naukowe podczas wykładów. Oprócz książek gromadzi austriackie czasopisma oraz kasety audio i video, CD i DVD. Główny profil księgozbioru, w odróżnieniu od pozostałych Bibliotek Austriackich istniejących przy uniwersytetach, tworzy literatura dziecięca i młodzieżowa, historia i geografia Austrii, nauczanie języka niemieckiego oraz literatura piękna. Księgozbiór katalogowany jest w oparciu o program MOL Optivum. Biblioteka we współpracy z Austriackim Konsulatem Generalnym w Krakowie, przy współudziale Przemyskiego Centrum Kultury i Nauki „Zamek” oraz Towarzystwa Muzycznego w Przemyśle organizuje różnego rodzaju imprezy kulturalne: wykłady, odczyty, wystawy, ekspozycje książek, konkursy i koncerty muzyczne. Wraz z nauczycielami języka niemieckiego oraz nauczycielami historii w gimnazjach i liceach przemyskich przygotowuje warsztaty językowe i konferencje. W Polsce pieczę nad funkcjonowaniem i programem Biblioteki sprawuje Austriackie Forum Kultury w Krakowie. Nad koordynowaniem kształcenia bibliotekarzy i ich udziałem w seminariach i konferencjach w Austrii czuwa Zentrum Ost-/Südosteuropa (Centrum Badań nad Europą Wschodnią i Południowowschodnią) przy NÖ Landesakademie.

Biblioteka Austriacka w Opolu jest jedyną tego typu placówką w Polsce o charakterze publicznym, dostępną dla wszystkich. Powstała w 1993 r. jako oddział opolskiej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, po dwuletnich staraniach dyrektora WBP, który zabiegał w ambasadach i ośrodkach kultury różnych krajów o zdobycie księgozbioru do nowopowstałego Oddziału Zbiorów Obcojęzycznych. Aktualny księgozbiór Biblioteki wynosi prawie 8 tys. tomów, jest w całości skatalogowany w systemie Sowa 2 i dostępny już w katalogu online [24, s. 211]. Oprócz zbiorów książkowych Biblioteka udostępnia czytelnikom również czasopisma i gazety austriackie, nagrania dźwiękowe i filmy na płytach CD, kasetach audio i video. Grupom szkolnym Biblioteka Austriacka proponuje udział w lekcjach bibliotecznych, połączonych z prelekcją i filmem o Austrii. W 2008 r. ofertę uzupełniono o prezentację multimedialną *Austria bliżej*. W ciągu roku Biblioteka organizuje około 30-40 tego rodzaju spotkań [26]. Corocznie, od 1998 r., przygotowuje konkurs „Austria – kraj i mieszkańcy”, w którym główną wygraną jest wycieczka do Austrii. Od 1998 r. Biblioteka stała się niepubliczną placówką kształcenia ustawicznego, organizując kursy języka niemieckiego. W 2007 r. zorganizowano również nieodpłatny letni kurs językowy dla bezrobotnych, który cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem społeczeństwa. Wspólnie z Instytutem Historii Uniwersytetu Opolskiego przygotowano też konferencję naukową nt. „Współczesne podręczniki do nauczania historii”, z udziałem autora podręczników z Austrii. Działalnością, przysparzającą Bibliotece dużo rozgłosu, ale wymagającą ogromnych nakładów czasu i pracy bibliotekarzy są organizowane tu imprezy kulturalne. Od 1993 r. Wojewódzka Biblioteka Publiczna współpracuje z Konsulatem Generalnym Republiki Austrii w Krakowie i Instytutem Kultury Austriackiej w Warszawie w zakresie zakupu książek

do Biblioteki Austriackiej, fundowania stypendiów zagranicznych dla pracowników a także organizacji imprez kulturalnych, spotkań, koncertów, prelekcji i wystaw twórców austriackich. Najważniejszym przedsięwzięciem są organizowane od 2000 r. „Dni Kultury Austriackiej”. Impreza ta organizowana jest co drugi rok, na zmianę z „Wiosną Austriacką” [25, s. 18]. Dzięki takim wydarzeniom jak koncerty, spotkania autorskie, wystawy, wykłady, konkursy wiedzy o Austrii, a także „Dni Kultury Austriackiej” Biblioteka Austriacka pozyskuje wciąż nowych czytelników. Jej działalność kulturalna nie byłaby możliwa bez współpracy z wieloma instytucjami lokalnymi, które pomagają w organizacji imprez i wspierają inicjatywy. Są to: Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Opolskiego i Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, Filharmonia Opolska, Teatr im. Jana Kochanowskiego, Muzeum Diecezjalne w Opolu, Galeria Sztuki Współczesnej, Muzeum Śląska Opolskiego, Dom Europejski przy Fundacji Rozwoju Śląska i Wspierania Inicjatyw Lokalnych w Opolu, Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego i szereg innych [26].

W 2001 r. władze Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie zaproponowały Austriackiemu Forum Kultury, aby na bazie dotychczas istniejącego księgozbioru Forum utworzyć kolejną w Polsce – szóstą już Bibliotekę Austriacką, która działałaby przy warszawskiej Bibliotece Uniwersyteckiej. Ponieważ lokalowo było to rozwiązanie korzystne dla księgozbioru austriackiego, propozycję przyjęto z satysfakcją. Już rok później bo w 2002 nastąpiło uroczyste otwarcie Biblioteki Austriackiej w Warszawie. Jest ona autonomiczną jednostką Biblioteki Uniwersyteckiej. Jej księgozbiór jest wieczystym depozytem Republiki Austrii, tak więc książki nie należą do Biblioteki Uniwersyteckiej, choć ta sprawuje nad nimi pieczę, opracowuje i udostępnia. Zbiory Biblioteki szacuje się na ponad 14,5 tys. woluminów katalogowanych w programie Access i dostępnych online. Ponieważ Biblioteka wyrosła z istniejącego już od wielu lat księgozbioru Austriackiego Forum Kultury, jej zbiory są dużo większe niż pozostałych Bibliotek Austriackich w Polsce. Podstawowy zakres tematyczny księgozbioru tworzą: współczesna literatura austriacka, literaturoznawstwo, historia, filozofia, geografia, politologia oraz kulturo- i krajoznawstwo. To książki nie tylko pisarzy austriackich, ale również autorów innych narodowości piszących na tematy związane z Austrią. Biblioteka ma w swej ofercie także liczne tytuły czasopism o tematyce kulturalnej, polityczno-społecznej i literackiej a także dzienniki, tygodniki i periodyki specjalistyczne. Warszawska Biblioteka Austriacka ściśle współpracuje przy organizacji imprez kulturalnych z Forum Kultury Austriackiej. To w Bibliotece odbywają się wystawy, prezentacje książek i tłumaczeń, gdyż dysponuje ona dość obszernymi pomieszczeniami wystawienniczymi. Opiekę nad przydzielaniem stypendiów dla bibliotekarzy Biblioteki Austriackiej, w celu zapewnienia im uczestnictwa w seminariach i konferencjach, sprawuje ze strony austriackiej Zentrum Ost-/Südosteuropa an NÖ Landesakademie (Centrum Europy Wschodniej i Południowowschodniej przy Akademii Dolnej Austrii).

W wielu krajach współczesnej Europy, w których w czasach Monarchii Habsburskiej żyli i tworzyli w języku niemieckim pisarze i poeci zaliczani obecnie do

twórców austriackich, jak np. Elias Canetti w Bułgarii, Nikolaus Lenau w Rumunii, Roda w Chorwacji czy wreszcie Franz Kafka z Pragi, obserwuje się duże zainteresowanie właśnie tymi twórcami. Ich dzieła są tłumaczone na języki krajów, z których pochodzili. Corocznie przyznawane są stypendia nie tylko dla bibliotekarzy Bibliotek Austriackich, ale i dla współpracujących z nimi naukowców i studentów germanistyki, historii i sztuki. Duże zainteresowanie literaturą austriacką motywuje bibliotekarzy do dodatkowej aktywności – organizowane są odczyty, prezentacje nowości literackich, projekcje filmowe zekranizowanych powieści np. Josepha Rotha. Niektóre Biblioteki Austriackie, np. w Mińsku, Wielkim Tyrnowie, Wrocławiu, Clużu-Napoce, Temesvarze, Niżnym Gorodzie wydają własne serie publikacji. Tam, gdzie możliwości i warunki lokalowe na to pozwalają, odbywają się wystawy plastyczne, fotograficzne, koncerty muzyczne, sympozja. Niektóre biblioteki organizują tzw. Dni Austrii, kursy językowe, konkursy wiedzy o Austrii.

Dzięki temu, że Biblioteki Austriackie nie są prowadzone przez Austriaków, lecz przez bibliotekarzy kraju goszczącego i że współpracują z nimi miejscowi naukowcy, profil każdej z nich jest trochę inny, różny jest też program imprez towarzyszących. Zależy on m.in. od różnorodnych grup czytelników, do których kierowana jest oferta biblioteczna. Biblioteki są też cennym źródłem materiałów do pracy dla lektorów austriackich uczących poza Austrią, natomiast ci lektorzy wspomagają swoją wiedzą bibliotekarzy Bibliotek Austriackich. Artyści austriaccy (muzycy, aktorzy, pisarze i poeci), którzy na zaproszenie Bibliotek Austriackich odwiedzają inne państwa, nie tylko promują swój kraj i jego kulturę, ale poznają też kulturę i odbiorców w kraju goszczącym. Współpraca jest wzajemna i przynosi obustronne korzyści.

Oprócz Bibliotek Austriackich istnieją jeszcze inne instytucje propagujące za granicą kulturę, gospodarkę i politykę Austrii. Są to biblioteki specjalistyczne, centra informacyjne a także biblioteki Ośrodków Kultury Austriackiej. W Polsce oprócz sześciu omówionych Bibliotek Austriackich, działają ponadto: Austriackie Fora Kultury w Warszawie oraz w Krakowie, Austriacki Instytut Kultury we Wrocławiu, Ambasada Republiki Austrii w Warszawie, Konsulat Generalny Republiki Austrii w Krakowie oraz Austriacki Ośrodek Informacji Turystycznej. Instytucje te współpracują z Bibliotekami Austriackimi i między sobą przy organizowaniu imprez kulturalnych. Wszystkie przyczyniają się do rozpowszechniania wiedzy o historii i współczesności Austrii, do nauczania języka niemieckiego, poznawania się wzajemnie, a co za tym idzie zwalczania uprzedzeń i obalania stereotypów.

Biblioteki Austriackie uczestniczą także w realizowaniu międzynarodowych projektów koordynowanych przez BMeiA. W Wiedniu w 2003 r. odbyła się pierwsza konferencja pod hasłem „Szanse kultury w sieci”, określająca miejsce europejskich Bibliotek Austriackich w kulturze oraz perspektywy ich rozwoju. Po raz pierwszy zgromadziła ona przedstawicieli wszystkich Bibliotek Austriackich. Podczas konferencji podkreślano potrzebę zaistnienia w sieci i wzajemnej współpracy między poszczególnymi bibliotekami [12]. Następnego takiego spotkania miało miejsce w 2005 r.

Tytuł drugiej konferencji brzmiał: „Transfer wiedzy i kultury w sieci Bibliotek Austriackich”. Zaprezentowano wówczas pierwszy tom materiałów konferencyjnych z 2003 r. na temat prasy regionalnej Austro-Węgier [3 ; 13]. W 2007 r. po raz trzeci odbyło się spotkanie bibliotekarzy Bibliotek Austriackich, tym razem zatytułowane: „Warsztaty „Kultura://Przekład” – Intensyfikacja transferu wiedzy i kultury w sieci Bibliotek Austriackich”. Konferencja ta dotyczyła możliwości wspierania i łączenia działań w dziedzinie przekładów literackich, warsztatów tłumaczeniowych i seminariów dla tłumaczy w pracy poszczególnych Bibliotek Austriackich [11]. Przede wszystkim omówiono wówczas trzy tematy możliwej współpracy naukowej bibliotek:

1. Przekład literacki – gdyż wielu germanistów związanych z Bibliotekami Austriackimi zajmuje się przekładem lub kształceniem młodych tłumaczy. Tu mogliby liczyć na wsparcie Austriackiego Towarzystwa Literackiego (Österreichische Gesellschaft für Literatur);
2. Teatr niemieckojęzyczny w krajach dawnej Monarchii Habsburskiej. Na ten temat trwają już prace badawcze w ramach komisji do spraw historii teatru Austriackiej Akademii Nauk;
3. Prasa codzienna i czasopisma jako czynnik opiniotwórczy.

Wyniki badań nad prasą regionalną Austro-Węgier świadczą o tym, że tylko dzięki wiedzy i pracowitości germanistów zagranicznych możliwe było zgromadzenie tylu źródeł, chociażby dlatego, że wiele z materiałów dotyczących prasy znajduje się w różnych archiwach poza granicami obecnej Republiki Austrii.

Podsumowując, można stwierdzić, że wzajemna współpraca międzynarodowa Bibliotek Austriackich ma przed sobą jeszcze wiele zadań i obiecującą przyszłość.

Bibliografia

1. AUGUSTYNOWSKA Irena. Czytelnie niemieckie – Deutsche Lesesäle. *Bibliotekarz*. 2002, nr 4, s. 18-21. ISSN 0208-4333.
2. BROLIK Tomáš. Těžká cesta ven. *Respekt*. 2008, nr 47, s. 46-47. ISSN 0862-6545.
3. DOLLINGER Christine. Einleitung. In *Chancen kultureller Netzwerke II. Wissens- und Kulturtransfer im Netzwerk der Österreich- Bibliotheken im Ausland* [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: http://www.oesterreich-bibliotheken.at/media44/2008/1108_oebib_workshop.pdf. Stan z dnia 13.04.2010.
4. FLORKÓW Anna. *Österreich Bibliotheken in Polen als kultureller Beitrag Österreichs zur Entwicklung österreichisch-polnischer Beziehungen* [Praca magisterska]. Uniwersytet Wrocławski, Wydział Filologiczny, 1997.
5. KOPRIVA Roman. Österreich-Bibliotheken und der „Geheime Marshllplan“. *Landeszeitung der Deutschen in Böhmen, Mähren und Schlesien*. 13.01.2009, nr 2, s. 5.
6. LEMBICZ Ewa. Biblioteka i Czytelnia Austriacka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. *Biblioteka*. 2000, nr 4, s. 64-76, ISSN 1506-3615.
7. *Österreich- Bibliotheken im Ausland. Bundesministeriums für europäische und internationale Angelegenheiten. Web-Portal. www.oesterreich-bibliotheken.at*

- [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://195.20.232.142/bibliotheksgruendungen.php>. Stan z dnia 13.04.2010.
8. Österreich- Bibliotheken im Ausland. Bundesministeriums für europäische und internationale Angelegenheiten. Web-Portal. www.oesterreich-bibliotheken.at [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://195.20.232.142/verzeichnis.php>. Stan z dnia 13.04.2010.
 9. Program symposium zorganizowanego przez Austriackie Forum Kultury w Warszawie, Uniwersytet A. Mickiewicza w Poznaniu i Bibliotekę Austriacką [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://austria.org.pl/deutsch/architektur.htm>. Stan z dnia 13.04.2010.
 10. Program konferencji zorganizowanej przez Austriackie Forum Kultury w Warszawie i Uniwersytet A. Mickiewicza w Poznaniu przy współudziale Biblioteki Austriackiej [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: http://austria.org.pl/deutsch/oforum/konst_program.htm. Stan z dnia 13.04.2010.
 11. ROCHEL-LAURICH Claudia. Eröffnungsansprache. In *Chancen kultureller Netzwerke III. KULTUR://ÜBERSETZUNG Workshop 2007 der Österreich-Bibliotheken im Ausland*. [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: http://www.oesterreichbibliotheken.at/media44/2008/0908_oebib_kulturellenetzwerkelll.pdf. Stan z dnia 20.04.2010.
 12. ROCHEL-LAURICH Claudia. Geleitwort. In *Chancen kultureller Netzwerke* [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: http://www.oesterreich-bibliotheken.at/media44/2008/1108_oebib_workshop.pdf. Stan z dnia 15.03.2010.
 13. ROCHEL-LAURICH Claudia. Kulturtransfer ins Ausland. Die Österreich-Bibliotheken. *Büchereiperspektiven* [Dokument elektroniczny]. 2007, nr 4, s. 12-13. Tryb dostępu: http://195.20.232.142/material/kulturtransfer_crl.pdf. Stan z dnia 13.01.2010.
 14. RODZIELSKA Ewa. Czytelnia Niemiecka Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu. *Biblioteka*. 2000, nr 4, s. 77-85. ISSN 1506-3615.
 15. SLAWINSKI Ilona. Begrüßung anlässlich der Eröffnung des 25. Seminars für Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter der Österreich-Bibliotheken. In *25. Klosterneuburger Seminar. Eröffnungsrede von Dr. Ilona Slawinski* [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <http://195.20.232.142/media44/Eroeffnungsrede.pdf>. Stan z dnia 13.04.2010.
 16. STASIEWICZ-JAKUBIK Anna. O bibliotekach brytyjskich w Polsce. Perspektywy Biblioteki Brytyjskiej w Gdańsku. *Bibliotekarz*. 2009, nr 4, s. 17-20. ISSN 0208-4333.
 17. STREBL Magda. Österreich- Bibliotheken. Eine der kulturpolitischen initiativen Österreichs im neuen Europa. In *Bücher, Menschen und Kulturen. Festschrift für Hans-Peter Geh zum 65.Geburtstag. Hrsg. von Birgit Schneider, Felix Heinzer und Vera Trost*. München: Saur, 1999, s. 381-389. ISBN 3-598-11399-4.
 18. SZTARK Barbara. Czytelnie Niemieckie w krajach Europy Środkowej, Południowej i Wspólnoty Niepodległych Państw. *Bibliotekarz Zachodniopomorski*. 1996, nr 4, s. 27-32. ISSN 0406-1578.
 19. SZTARK Barbara. Czytelnie Niemieckie w Polsce. *Bibliotekarz Zachodniopomorski*. 1995, nr 1-2, s. 45-48. ISSN 0406-1578.
 20. WINKLER-KOMAR Brigitte. Österreich-Bibliotheken – Rückblick, Bilanz, Ausblick [Dokument elektroniczny]. 2007, nr 21. Tryb dostępu: http://195.20.232.142/img/Schwerpunktnewsletter_Oesterreich_Bibliotheken.pdf. Stan z dnia 13.04.2010.

21. WIŚNIEWSKA Aleksandra. Dni Kultury Austriackiej. W Czytelni Austriackiej. *Życie Uniwersyteckie*. 1997, nr 1/6, s. 31-32. ISSN 1231-8825.
22. WIŚNIEWSKA Aleksandra. Epoka fin de siecle'u czyli Drugie Dni Kultury Austriackiej. *Życie Uniwersyteckie*. 1998, nr 5, s. 19. ISSN 1231-8825.
23. WIŚNIEWSKA Aleksandra. Z cyklu: W Czytelni Austriackiej. *Życie Uniwersyteckie*. 1998, nr 2, s. 26. ISSN 1231-8825.
24. WÓJCIK Monika. Biblioteka Austriacka i Niemiecka w Opolu. *Prace Germanistyczne*. 1999, nr 1, s. 211-217. ISSN 1509-2178.
25. WÓJCIK-BEDNARZ Monika. 15 lat Biblioteki Austriackiej w Opolu – bilans działalności i spojrzenie w przyszłość. *Bibliotekarz*. 2009, nr 7/8, s. 16-20. ISSN 0208-4333.
26. WÓJCIK-BEDNARZ Monika. Die Österreich-Bibliothek in Opeln. Polen: 15 Jahre Tätigkeit und Ausblick in die Zukunft. In *BUCH – KULTUR – KOOPERATION* [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: www.oesterreichbibliotheken.at/media44/Opeln%20Artikel.pdf. Stan z dnia 15.01.2010.
27. WÓJCIK-BEDNARZ Monika. Działalność Biblioteki Austriackiej w Opolu w latach 1993-2000. *Pomagamy Sobie w Pracy*. 2001, nr 1/2, s. 43-48. ISSN 1427-8936.
28. *Zentrum für Ost- und Südosteuropa informiert über seine Arbeit* [Dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: http://niederoesterreich.gv.at/Press/Presse/PressearchivSuche/89849_zentrum.wai.html. Stan z dnia 13.04.2010.